

Тема:

21 лютого 2025 року
відбулося
засідання РАУ

с. 3

Огляд ключових
рішень РАУ
за листопад –
грудень 2024 року

с. 8

Дайджест
діяльності
комітетів та секцій
НААУ за грудень
2024 року –
лютий 2025 року

с. 15

Історія
адвокатури:
Адвокат Володимир
Ільницький
(1887 – 1942)
у суспільних
і культурних
процесах
Дрогобиччини

с. 78

АДВОКАТ ВОЛОДИМИР ІЛЬНИЦЬКИЙ

(1887 — 1942)

У СУСПІЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСАХ ДРОГОБИЧЧИНИ

Василь Ільницький, доктор історичних наук, професор

Громадсько-політична діяльність адвоката, доктора права Володимира Ільницького у 20 — 30-х роках ХХ століття на Дрогобиччині — це приклад служіння своєму народові. Підтримуючи в найтяжчий час визвольні прагнення українців, він не боявся ані втрат, ані навіть самої смерті.

РОДИНА ТА ПЕРШІ ЖИТТЄВІ СТЕЖКИ ВОЛОДИМИРА ІЛЬНИЦЬКОГО

Батько Володимира Ільницького, Данило Іванович, народився 27 липня 1857 року в селі Верхнє Гусне Турківського району в родині заможного господаря. Він отримав змогу навчатися в Перемишльській семінарії. Перед висвяченням Данило залишив цей заклад освіти і разом із мандрівним театром опинився в місті Підгайці (тепер — Тернопільська область), де обійняв посаду лісника. У 1905 році Данила паралізувало, він сам не міг пересуватися, і лікарі порадили змінити клімат. А тому він повернувся у Верхнє Гусне (тепер — Турківський район Львівської області), де проживала його родина. Брати допомогли збудувати будинок, в якому він й оселився. Сім'я Данила (дружина, син Володимир і донька Олена) тим часом мешкали в Дрогобичі. За спогадами Роксоляни Степанівни Сливинської (внучки Володимира Ільницького), були ще сестри Галина та Юстина. У кримінальній справі Олени Ільницької, зокрема в анкеті заарештованої, згадується ще сестра Марія (1890 р. н.)¹.

Налагодивши зв'язки з місцевим священником Тришньовським, Данило розгорнув широку просвітницьку роботу. Так, з його ініціативи в селі побудували хату-читальню, де була зібрана значна кількість різноматематичної літератури. Крім того, в селі регулярно

на релігійні свята відбувалися вистави, до участі в яких залучалося місцеве населення. Данило допоміг людям повернути частину лісу, що належав польському пану

¹ АУСБУ ЛО. Спр. П-1535. Арк. 5.

Лібену, у власність громади. За фінансової підтримки Данила Ільницького представники від села були відправлені до Відня, де, після демонстрації документів перед урядовим комітетом із земельних питань, домоглися виділення в користування села 300 гектарів лісу. Також у селі був побудований магазин, в якому мешканці могли придбати товари першої необхідності. На початку 1914 року Данило переїхав до Дрогобича, де й помер 14 березня. Похований на цвинтарі на вулиці Трускавецькій².

Володимир Ільницький зростав у національно-патріотичній атмосфері, що наклало глибокий відбиток на подальші покоління родини Ільницьких (наприклад, один із листів до родини в Україні син В. Ільницького Данило почав із таких слів: «Перш за все я українець і говорю в Польщі по-українськи. Діти і внуки майже цілком говорять по-українськи»³).

Народився Володимир Данилович Ільницький 22 серпня 1887 року в містечку Гусятин на Тернопільщині⁴. Майбутній доктор права отримав добру освіту — закінчив гімназію в місті Бережани та юридичний факультет Львівського університету⁵. У 1910 році, після завершення навчання, розпочав адвокатську практику в м. Рогатин (тепер — Івано-Франківська область) помічником адвоката. З 1913 року працював у канцелярії адвоката Владислава Шайна в Дрогобичі, яка спеціалізувалася на високооплатних нафтових справах⁶. Хоча в кримінальній справі, зокрема під час судового засідання, В. Ільницький говорив, що переїхав до Дрогобича на постійне проживання у 1915 році⁷. Виконуючи сумлінно свою роботу, моло-

дий адвокат здобув у Дрогобичі реноме авторитетного і професійного фахівця. Це дало йому підставу відкрити у 1917 році власну адвокатську контору і стати провідним адвокатом із нафтових справ⁸.

Більше про сім'ю адвоката довідуємося з кримінальної справи, в якій зазначалося, що вона складалася з дружини Меланії Порфірівни (1900 р. н. (за інформацією силових органів)⁹, 1898 р. н. (за інформацією пана Даріуша Соневицького)), синів Данила (1916 р. н.) і Степана (1920 р. н.)¹⁰. Його перша дружина Марія (1888 р. н.), мати Данила і Степана, померла у 1921 році. У графі соціальне походження В. Ільницького зазначено «селянин, 7 моргів землі»¹¹. До речі, зі спогадів довідуємося про ще одну доньку Софію (1913 р. н.). Сімейний будинок розташовувався в м. Дрогобич на вул. Сенкевича, 44¹². Чоловіком сестри В. Ільницького був Казимир Альфредович Крижановський, який у міжвоєнний період працював управителем бюро газети «Кур'єр Варшавський» у Львові.

ВНЕСОК АДВОКАТА ВОЛОДИМРА ІЛЬНИЦЬКОГО В РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ ДРОГОБИЧЧИНИ

Крім професійної діяльності, В. Ільницький зарекомендував себе активним громадсько-політичним і культурно-освітнім діячем. На громадській ниві він проявив себе як надзвичайно багатогранна особистість. Виступив одним із засновників української спілки для розшуку та експлуатації нафти поза Бориславським басейном, учасником туристично-спортивного товариства «Підгір'я»¹³, яке у 1935 році змінило

² Записано 26.01.2004 від Ільницького І. М., 1921 р. н. (с. Модричі). Зберігається в особистому архіві автора.

³ З листа Данила Ільницького Івану Ільницькому, Краків, 15 травня 1997 року. Зберігається в особистому архіві автора.

⁴ ДАЛО. Ф. 26. Оп. 15. Спр. 125. Арк. 744.

⁵ ДАЛО. Ф. 26. Оп. 15. Спр. 125. Арк. 744; Спр. 119; Спр. 120; Спр. 121; Спр. 122; Реабілітовані історією. Тернопільська область. Книга друга / Упор. Бажан О. Г., Гасай Є. О., Гуцал П. З. / Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2012. С. 139; Гуцал П. З. Ільницький Володимир Данилович. Енциклопедія Сучасної України: енциклопедія [електронна версія] / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. Т. 11. URL: esu.com.ua/article-13181 (дата перегляду: 12.08.2022).

⁶ Пастух Р. Є в Дрогобичі вулиця імені Володимира Ільницького. Галицька зоря. 2003. 21 лютого. С. 4.

⁷ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 36зв.

⁸ Пастух Р. Є в Дрогобичі вулиця імені Володимира Ільницького. Галицька зоря. 2003. 21 лютого. С. 4.

⁹ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 5, 8.

¹⁰ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 5, 8.

¹¹ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 6.

¹² ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 3.

¹³ Нижанковський З. Суд і адвокатура. Дрогобиччина — земля Івана Франка. Т. 1. Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто, 1973. С. 581.

назву на нову — «Ватра»¹⁴. Плекання фізично-сильної і здорової молоді було основним завданням Товариства. Саме таку мету передусім ставили перед собою учасники Товариства. У той час спорт став чинником національної пропаганди та вишколювання борців за національні інтереси.

Володимир Ільницький увійшов до складу товариства «Бурса ім. Св. Івана Хрестителя» (БІХ). Товариство вбачало свої завдання в моральній та матеріальній допомозі українській християнській молоді, яка навчалася в дрогобицьких школах. 25 лютого 1934 року загальні збори затвердили В. Ільницького головою організації, о. Северіяна Бараника — заступником голови, проф. Івана Чмолу — секретарем; др. Петра Гнатива — скарбником¹⁵.

У 1920-х роках Володимир Ільницький працював на виборній посаді другого заступника бургомістра Дрогобича, яка була зарезервована для представника українців для відстоювання національних інтересів¹⁶. Від 1923 до 1930 року В. Ільницький обіймав важливу посаду голови громадського комітету з побудови приміщення Дрогобицької приватної гімназії «Рідної Школи»¹⁷. Він очолював повітовий кружок «Рідної Школи», який утримував місцеві українські школи, з-поміж них і гімназію¹⁸. Повітовий кружок «Рідної Школи» тісно співпрацював з читальнями товариства «Просвіта», активним членом якого був Володимир Ільницький, регулярно сплачуючи членські внески¹⁹. Крім того, був засновником і головним активістом товариства «Підойма», яке об'єднувало українських бруттівців і захищало їхні правові інтереси, фінансово допомагало «Рідній Школі»²⁰.

У 1935 році адвокат В. Ільницький очолив щойно zorganizований Повітовий союз кружків «Рідної Шко-

ли». За період його головування, наприклад у 1935 році, в Дрогобичі діяв 41 дитячий садок, де перебували 1579 вихованців. У народній школі навчалися 280 дітей, а в гімназії — 251. «Рідна школа» підтримувала жваві контакти з сільськими кружками «Рідної Школи». В одному зі звітів до обласного управління «Рідної Школи» зазначалося: «...Впродовж року відбулося 132 рефератів по Кружках повіту, 40 концертів, 130 вистав, 16 фестин і 66 забав...»²¹. Про свою діяльність доповнює і під час судового засідання (25 травня 1940 року), говорячи, що проводив, як і інші члени Фронту національної єдності (далі — ФНЄ), платні лекції, а за зібрані кошти «ми годували та одягали бідних українських хлопців, які в той час навчалися в тій бідній школі»²².

В. Ільницький був активним учасником товариства «Сільський Господар»²³, дрогобицька філія якого нараховувала близько 30 кружків. Діяльність Товариства була надзвичайно багатогранною: від турботи про піднесення сільського господарства — до співпраці з «Рідною Школою» і «Просвітою».

Цікаву деталь довідуємося з протоколу допиту В. Ільницького слідчим НКВС: у 1938 році на два дні його заарештовувала польська поліція за участь у ФНЄ та ще тому, що не вивісив прапор на державне свято²⁴.

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТА: УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНО- ДЕМОКРАТИЧНОМУ ОБ'ЄДНАННІ ТА ФРОНТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ

У 1925 році Володимир Ільницький вступив в Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО)²⁵. Це було найбільше політичне об'єднання, яке брало

¹⁴ Лазорак Б. Спортивна хроніка «міжвоєнного Дрогобича». Дрогобицький краєзнавчий збірник / пед. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Г. Гмітерек та ін. Вип. XVII-XVIII. Дрогобич: Коло, 2014. С. 314 — 340; Кокільник С. Спорт у Дрогобичі. Дрогобиччина — земля Івана Франка. Т. 1. С. 563.

¹⁵ Лазорак Б. Спортивна хроніка «міжвоєнного Дрогобича». Дрогобицький краєзнавчий збірник / пед. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.),

¹⁶ Л. Винар, Л. Войтович, Г. Гмітерек та ін. Вип. XVII-XVIII. Дрогобич: Коло, 2014. С. 314 — 340.

¹⁷ Кокільник С. Спорт у Дрогобичі. Дрогобиччина — земля Івана Франка. Т. 1. С. 563.

¹⁸ Центральний державний історичний архів України у Львові (далі — ЦДІАЛ). Ф. 206. Оп. 1. Спр. 890. Арк. 47 — 64.

¹⁹ ЦДІАЛ. Ф. 348. Оп. 1. Спр. 2288. Арк. 3678.

²⁰ Нижанковський З. Названа праця. Дрогобиччина — земля Івана Франка. Т. 1. С. 581.

²¹ ЦДІАЛ. Ф. 206. Оп. 1. Спр. 890. Арк. 1.

²² ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 37.

²³ ЦДІАЛ. Ф. 302. Оп. 1. Спр. 764. Арк. 5.

²⁴ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 83в., 123в.

²⁵ Там само. С. 584.

активну участь у виборах до польського парламенту. В основі програми діяльності УНДО було створення самостійної Української держави, утвердження міцних економічних підстав національного руху, його ідейне й організаційне згуртування, щоб стати впливовим зовнішньополітичним фактором. Однак через прагнення частини учасників об'єднання до співпраці з поляками, решта незгодних із таким курсом учасників, серед яких був Володимир Ільницький, вийшли з УНДО і вступили у Фронт національної єдності (ФНЄ)²⁶. У протоколі допиту від 26 листопада 1939 року В. Ільницький так визначав завдання УНДО: «...організувати в єдине український народ і боротися проти режиму польського уряду по відношенню до українського народу»²⁷. Водночас у тому ж протоколі він пояснював причину переходу з УНДО у ФНЄ: «У 1930 році серед партії УНДО відбувся розкол, і з одної частини колишніх членів партії утворилася нова партія т. зв. ФНЄ (Фронт національної єдності). Розкол партії УНДО на дві партії утворився тому, що посли, які були виділені від партії УНДО у сейм, продалися польському уряду і не стали захищати інтереси українського народу, а навпаки стали із польським урядом пригнічувати ще більше український народ»²⁸. Натомість ФНЄ зайняв жорстку і тверду позицію стосовно Польщі, відстоюючи виконання міжнародних зобов'язань останньої перед українцями.

Відтак у протоколі допиту від 8 жовтня 1939 року В. Ільницький наголошував, що вступив у 1934 році і, по суті, був організатором ФНЄ у Дрогобицькому повіті, до останнього часу був його лідером у Дрогобичі і головою окружного комітету. Крім нього, до керівного складу ФНЄ входили Петро Гнатів (доктор права, який працював адвокатом і мав власну канцелярію; проживав на вул. Стрийській, навпроти суду), Іван Яремко (приватний адвокат), Дмитро Гежій (інженер, приватний землемір; проживав на вул. Стрийській біля залізничного вокзалу), Остап Левицький (інже-

нер, землемір; проживав на вул. Чесного Хреста)²⁹. Хоча в іншому протоколі допиту за 1940 рік свідчив, що організатором ФНЄ у 1934 році у Дрогобичі був Іван Яремко (працював адвокатом-помічником у канцелярії В. Ільницького)³⁰. Уточнив у своїх зізнаннях В. Ільницький і щодо політики ФНЄ: «наша партія проводила політику звільнення українського народу від польського ярма легальним шляхом»³¹. Практична робота полягала у проведенні просвітницьких лекцій: «Я, як голова повітового комітету партії ФНЄ, українець, проводив роботу, просвітлення українського народу, щоб всі українці знали історію України і після цього об'єдналися в один союз, щоб вони були в одній державі»³². У цьому ж протоколі стверджував: «Я є українським націоналістом»³³.

ПОДВІЙНИЙ АРЕШТ ВОЛОДИМИРА ІЛЬНИЦЬКОГО ТА УВ'ЯЗНЕННЯ

У 1939 році, після окупації Дрогобича радянськими військами, в суспільно-політичній діяльності В. Ільницького розпочався новий період. Розуміючи свою правоту і діючи в межах закону, він не мав наміру залишати Дрогобич, продовжуючи роботу та відстоюючи власні погляди. Така особа була загрозою для ново-прибулої радянської адміністрації та й тоталітарної системи загалом. Його було потрактовано як ворога робітничого класу. Безглуздість і сміхотворність звинувачень була очевидною: невже людина, життєвим кредо якої було служіння народу, могла бути ворогом цього народу?

Однак репресивно-каральна система діяла блискавично. Уже 2 жовтня 1939 року лейтенант Макаров (підписав начальник Дрогобицького УНКВС старший лейтенант державної безпеки Петров) видав ордер на арешт Володимира Ільницького³⁴. Натомість постанову про обрання міри запобіжного заходу 29 жовтня 1939 року підготував оперуповноважений оперативної групи НКВС УРСР Самойленко. У ній В. Ільницький

²⁶ Пастух Р. Названа праця.

²⁷ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 11.

²⁸ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 11.

²⁹ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 9-9зв., 11зв.

³⁰ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 14.

³¹ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 14зв.

³² ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 14зв.

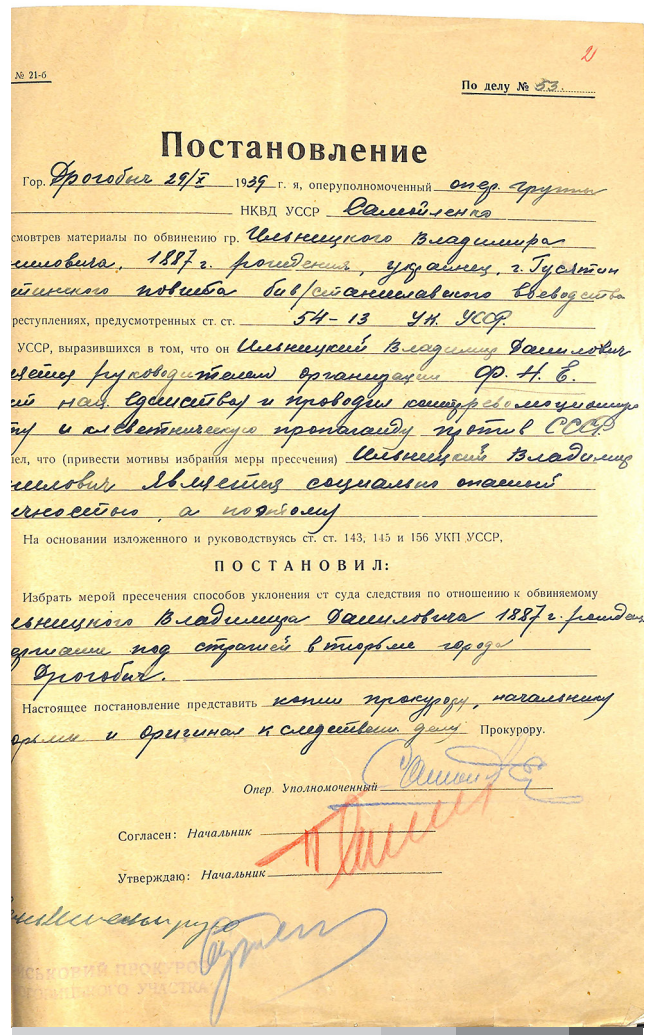
³³ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 15.

³⁴ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 3.

звинувачувався за ст. 54-13 Кримінального кодексу УРСР (як керівник ФНЄ та особа, яка проводила «наклепницьку пропаганду» проти СРСР)³⁵. Водночас справа містить цікаву деталь — 20 лютого 1940 року слідчий Бориславського МВ НКВС Ненуженко підписав довідку про те, що під час арешту Володимира Ільницького (2 жовтня 1939 року) обшук у нього на квартирі не проводився, але літературу контрреволюційного змісту (плакат-карикатуру червоноармійця, географічний журнал, виданий у Празі) після арешту виявив оперуповноважений Дрогобицького обласного Управління УНКВС Самоїленко, який проживав у його будинку³⁶. Тобто особа, яка обирала міру запобіжного заходу В. Ільницькому, після цього в дивний спосіб почала проживати в його будинку (сам склав постанову, заселився в одну з найкращих будівель, сам знайшов «доказову» базу, а насправді — злочинець-мародер, дії якого санкціонувало та підтримувало найвище радянське керівництво). Уже не кажучи про зміст цих матеріалів, але ж вони були долучені до справи після кількомісячного слідства. Хоча дивно, що під час арешту обшук, який був традиційним, не проводився, а лише через відсутність найменших даних для репресії адвоката швидко віднайшли «докази». Вищезгаданий слідчий Бориславського міського відділу НКВС Ненуженко (засвідчив начальник Бориславського МВ НКВС лейтенант державної безпеки Осадчий³⁷) підготував постанову, в якій він, на підставі розгляду слідчої справи та цих вилучених матеріалів, зазначав, що обвинувачений викривається в контрреволюційній діяльності³⁸.

16 січня 1940 року слідчий Дрогобицького повітового відділу НКВС Ненуженко, розглянувши слідчу справу № 53 (тобто В. Ільницький був заарештований у числі перших) щодо обвинувачення В. Ільницького за ст. 54 п. 13 Кримінального кодексу УРСР, дійшов висновку, що за час його утримання під вартою (від 2 жовтня 1939 року до 16 січня 1940 року) матеріалів, які б обґрунтовували його злочинну діяльність,

Постанова про арешт 29.10.1939, фото вирізане

слідство отримало недостатньо. Саме тому слідчий уважав за необхідне провести допит свідків та очні ставки. Адвоката він вважав «соціально небезпечним елементом, який представляє інтерес»³⁹.

Сини Данило і Степан не сиділи склавши руки, а підготували та надіслали 17 січня 1940 року листа першому

³⁵ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 2.

³⁶ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 4.

³⁷ **Осадчий Гаврило Іванович** (1900 — 08.1945, Миколаївського р-ну). Українець. Освіта середня. Лейтенант, майор, на чекістській роботі (1923, 1934). Начальник Бориславського МВ НКВС. Начальник Жидачівського райвідділу НКДБ (зг. 04.1941). У період радянсько-німецької війни перебував за межами Дрогобицької області. Начальник 4 відділення 2 відділу НКДБ Ворошиловградської області. Начальник 2 відділення 2 відділу управління НКДБ Дрогобицької області (зг. 10.1944). Начальник 6 відділення 2 відділу управління НКДБ Дрогобицької області (зг. 02.1945).

³⁸ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 17.

³⁹ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 18.

секретарю ЦК КП(б)У М. Хрущову, в якому писали про незаконне затримання і абсурдність звинувачень, а також наголошували факт слабкого здоров'я батька. Важливо, що під цим листом свою думку виклав тогочасний видатний діяч, проректор Львівського університету Кирило Студинський, який, розуміючи абсурдність звинувачень, протестував проти арешту і незаконного утримання під вартою: «Д-ра Вол. Дан. Ільницького знаю особисто, як людину чесну і як діяльного громадянина... Знаю теж, що др. Ільницький своїми грішми випровадив багато молоді в люди»⁴⁰. Звісно, цей лист активізував слідчих, які мусили хоч щось знайти для обґрунтування арешту та ув'язнення відомого адвоката.

У постанові від 20 лютого 1940 року міститься узагальнення: «Ільницький, будучи українським націоналістом, проводив контрреволюційну роботу шляхом проведення лекцій для українського населення на контрреволюційні теми, виховував українців у націоналістичному дусі, говорячи, що землі Радянської, Закарпатської і Західної України населені українцями і вони повинні належати тільки українцям і повинні бути об'єднані в одну національну державу «Велику Україну»»⁴¹. Саме на основі цього слідчий робив висновки, що проживання В. Ільницького на території Західної України є соціально небезпечним. Відтак, керуючись ст. 33 і 34 Кримінального кодексу УРСР, слідчу справу за звинуваченням Володимира Ільницького скерували обласному прокурору Дрогобицької області для розгляду і направлення за підсудністю на предмет виселення його за межі УРСР⁴². Проте вже 15 квітня 1940 року оперуповноважений Бориславського НКВС Ненуженко змушений був визнати, що доповнити слідство уже нічим не може⁴³.

25 травня 1940 року колегія Дрогобицького обласного суду констатувала, що доказів та підстав визнати В. Ільницького за ст. 33, 34 Кримінального кодексу УРСР соціально небезпечним для цієї місцевості немає. Саме

тому суд визнав його невинуватим та постановив з-під варти у цій справі звільнити⁴⁴. В. Ільницького було негайно звільнено. Варто додати, що радянська юриспруденція у своїх діях керувалася не правовими нормами, а ідеологічними догмами, тож при бажанні будь-яку людину можна було засудити. При виході із зали судового засідання прокурор запитав В. Ільницького, чи змінилися його погляди на нову владу, на що почув рішучу і тверду відповідь: «Погляди — не рукавички, їх з-поза тюремних ґрат міняти важко»⁴⁵. Але не судилося В. Ільницькому, незважаючи на вирок суду, покинути стіни цієї зловісної установи. При виході з приміщення до нього підійшли два працівники НКВС, і він був повторно заарештований. Причина арешту була мотивована дуже просто: «Суд — одно дело, а НКВД — второе»⁴⁶. Тобто, попри виправдальне рішення, В. Ільницький так і не був звільнений, обласний прокурор підготував протест на рішення суду. В. Ільницький 28 серпня 1940 року особисто написав розлогу скаргу у Верховний Суд УРСР. У ній він дав чіткий та послідовний виклад суті справи, а також показав незаконність дій прокурора і порушення всієї процедури⁴⁷. Однак тоталітарна система на це відверто не зважала.

К. Студинський, який виступав за звільнення Володимира Ільницького, добитися цього не зміг, зате вдалося домогтися дозволу на передачу пакунків і виклопотати п'ятнадцятихвилинне побачення сина Степана з батьком, яке відбулося 19 вересня 1940 року в присутності енкаведиста⁴⁸. Наступне побачення планувалося на 19 січня 1941 року, проте після довгих очікувань синові Степану повідомили, що його батька у в'язниці немає. Повідомити про його місце перебування органи НКВС відмовилися⁴⁹.

Водночас абсурд тривав і далі. В. о. прокурора УРСР Ліченін надіслав протест у судово-кримінальну колегію Верховного суду УРСР про те, що здійснений «злочин» В. Д. Ільницьким було кваліфіковано неправильно —

⁴⁰ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 23 конверт.

⁴¹ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 21.

⁴² ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 22.

⁴³ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 20.

⁴⁴ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 35, 36, 39зв.

⁴⁵ С. Ільницький С. Про батька. Дрогобиччина — земля Івана Франка. Т. 1. С. 585.

⁴⁶ Там само. С. 586.

⁴⁷ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 41 — 42.

⁴⁸ Пастух Р. Є в Дрогобичі вулиця імені Володимира Ільницького. Галицька зоря. 2003. 21 лютого. С. 4.

⁴⁹ Там само. С. 586.

ст. 33, 34 КК УРСР, а натомість у діях обвинуваченого був склад «злочину», передбачений ст. 54-10 ч. 2 і 54-11 КК УРСР: «Активно проводив контрреволюційну роботу і мотиви суду, що у справі відсутні дані про його контрреволюційну роботу, є політично неправильними і необґрунтованими»⁵⁰. Тому вирок Дрогобицького обласного суду в цій справі скасували як неправильний, постановивши справу повернути в той самий суд для нового розгляду із стадії попереднього слідства⁵¹.

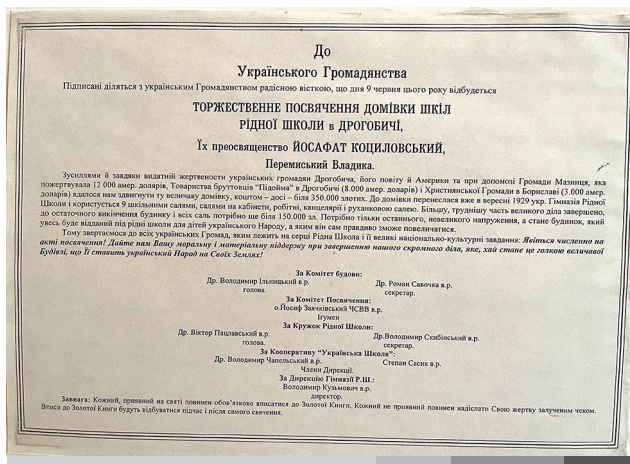
У протоколі допиту від 23 жовтня 1940 року, відповідаючи на запитання слідчого про зміст конкретної роботи із просвітлення українського народу, Володимир Ільницький наголошував, що його завдання як члена УНДО і ФНЄ полягало у проведенні роботи серед українців, щоб вони свої голоси віддавали за представників українського народу. Також організовувати поширення в масах українських націоналістичних ідей⁵². Зокрема, у літній період вони спеціально направляли підготовлених українських учителів у села, де організовували дитячі садки для українського населення, в яких також виховували в дусі націоналізму, навчали читати, писати, історії та географії⁵³.

На думку слідчих і прокурора, Володимир Ільницький як «соціально небезпечний елемент» підлягав ув'яз-

ненню у виправно-трудовому таборі терміном на вісім років (термін мав рахуватися із 2 жовтня 1939 року)⁵⁴.

Відтак, після майже двадцяти місяців слідства, 7 травня 1941 року Володимир Ільницький був засуджений Особливою нарадою НКВС СРСР терміном на 8 років. Звісно, уже немолодий вік, виснажливі допити, моральний тиск ще більше підірвали здоров'я адвоката і за офіційною версією він помер 18 лютого 1942 року (відповідне повідомлення зафіксоване в РАЦС УНКВС Горьковської області)⁵⁵. Хоча після Другої світової війни синові Степану вже з-за кордону, за допомогою Червоного Хреста, вдалося дізнатися, що його батько — В. Ільницький був засланий у м. Старобільськ Донецької області, де 12 травня 1942 року і загинув⁵⁶. Реабілітований лише 25 вересня 1989 року⁵⁷.

Адвокат Володимир Ільницький зробив значний внесок у розвиток громадсько-політичного та культурно-освітнього життя Дрогобиччини в 1920 — 1930-і роки. Його завданням була боротьба за відновлення Української держави, а особливий акцент він робив на освіті місцевого українського населення. Саме задля цього активно розбудовував цілу низку організацій («Просвіта», «Рідна Школа», «Підойма», «Підгір'я», товариство «Бурса ім. Св. Івана Хрестителя» тощо).

Запрошення на освячення будинку української гімназії

Пам'ятка про освячення будинку української гімназії

⁵⁰ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 43.

⁵¹ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 43.

⁵² ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 48.

⁵³ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 49.

⁵⁴ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 57.

⁵⁵ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 59.

⁵⁶ Реабілітовані історією. Тернопільська область. Книга друга / упор. Бажан О. Г., Гасай Є. О., Гуцал П. З. Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», 2012. С. 139.

⁵⁷ ДАЛО. Ф. Р-3258. Оп. 1. Спр. 15383. Арк. 70 — 70зв.